

ми можемо зробити спробу побудови абстрактної формальної моделі книги як специфічної системи. Як багатофункціональна система книга підпорядкована чіткій ієрархії. Визначальна функція, з якою пов'язані інші та які витікають з неї, на нашу думку, гуманістична або виховна, духовно-моральна. Із гуманістичним комплексом пов'язані пізнавальний та регулятивний.

Регулятивний функціональний комплекс може бути представлений двома взаємопов'язаними функціями: аксеологічною та семіотичною. Важливий засіб дії книги відображає ціннісна або аксеологічна її функція. У процесі читання в реципієнта формуються певні ціннісні орієнтації, які можуть виступати як стимули, що сприяють досягненню певної мети, внаслідок чого набувають функції регулятора соціальної поведінки. Оскільки книга, як вже зазначалось, виступає сукупністю знакових компонентів, семіотична функція відіграє в книжковому організмі велику роль.

Пізнавальний функціональний комплекс містить такі функції, як гносеологічна (пізнавальна), комунікативна та трансляційна (або інформативна).

Гносеологічна (пізнавальна) функція визначається здатністю концентрувати в собі досвід минулих поколінь і крізь цю призму давати людині цілісне уявлення про неї. Вона дає можливість з'ясувати свої потреби та інтереси, сприяє розвитку самосвідомості, що створює умови для освоєння світу.

Із пізнавальною функцією пов'язані трансляційна та комунікативна. Трансляційна функція може бути визначена як інформативна. Книга може виступати як пам'ять людства, вона здійснює передачу знань від покоління до покоління, які кодує в знакових системах. Комунікація передбачає не тільки спілкування за допомогою книги, але й наявність певного поля розуміння.

Центральним функціональним комплексом виступає гуманістичний, де головними функціями є гуманістична, виховна, духовно-моральна. Головна мета читання, на нашу думку, духовне вдосконалення особистості, що можливе тільки за допомогою книги, яка покликана розвивати особистість, забезпечувати моральне зростання.

На цій основі можна зробити висновок, що модель актуалізації книги передбачає дотримання єдності та взаємодії складових частин і представляють у своїй єдності книжковий організм.

Ю. Є. ПЕТРУХНО

ЗВІЛЬНЕННЯ ЯК ФАКТОР СТАНУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В БІБЛІОТЕЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

Донедавна бібліотечний колектив склався з невеликих малих груп, які виконували кожна свою функцію. Нині, під впливом комп'ютеризації та ін. Причин, невеликі соціальні групи стали багатопрофесійними. Багатопрофесійний колектив складався з багатопрофесійних невеликих груп. Це означає, що виникли нові проблеми.

Бібліотечний колектив має свої специфічні особливості, що відрізняє його від інших професійних об'єднань. Найхарактерніше ці особливості виявляються в соціально-психологічному кліматі.

На думку спеціалістів, "Соціально-психологічний клімат (СПК) – це соціально-психологічний стан колективу, характер ціннісних орієнтацій, міжособистісних стосунків, взаємних спілкувань у ньому. СПК залежить від середовища та рівня розвитку колективу, безпосередньо впливає на діяльність його членів, та виконання його основних функцій”.

Раніше керівник бібліотечного колективу мав бути професійного та авторитетного особистостей. Нині цього недостатньо.

З метою виявлення сучасного стану і тенденцій у соціально-психологічному кліматі бібліотечних колективів було проведено соціальне дослідження багатofункціонального колективу. Воно ґрунтувалося на статистиці звільнень науково-технічної бібліотеці Харківського Національного автомобільного університету за період 1965-2001 рр.

За цей період змінилося 3 директора бібліотеки Трубников О.Д., Демидюк Ф.П. и П'ятак Л.І., яка є директором нині.

Кількість звільнень за 1965-1988 роки (директор – Трубников О.Д.) - 75 осіб. Відділи: основний абонемент, читальний зал, ВКіО, книгозберегання, художній абонемент, ДБВ, ВНТІ та філіали. З них: основний абонемент – 17 осіб, читальний зал – 16, ВКіО – 7, ДБВ – 5, ВНТІ – 4, художній абонемент – 1, книгозберегання – 2, філіали – 12. Кількість звільнень за 1989-1994 роки (директор – Демидюк Ф.П.) – 30 осіб. Основний абонемент – 2, читальний зал – 4, ДБВ – 1, ВНТІ – 1, книгозберегання – 4, філіали – 5, ВКіО – 5 осіб. Кількість звільнень за 1995-2001 роки (директор - П'ятак Л.І.) – 17 осіб. Основний абонемент – 1, читальний зал – 5, ВКіО – 3, ДБВ – 1, книгозберегання – 3, філіали – 2, Музей книги та історії бібліотеки – 2.

Відтак можна дійти висновку, що найменше працівників звільнилося за 1995-2001 роки, тобто за час керування бібліотекою Л.І. П'ятак. Основні причини звільнення: пенсія, вступ до аспірантури, незначна заробітна плата та скорочення штатів. Найбільш звільнень по причині скорочення штатів (13 осіб).

Отже, соціально-психологічний клімат залежить від особливості директора бібліотеки. Тобто, існує певна залежність соціально-психологічного клімату в бібліотечному колективі від особистості директора бібліотеки, а соціально-психологічний клімат впливає на стосунки в бібліотечному колективі. Тому першочерговою в управлінні стає проблема комунікативних відносин, зокрема на основі професійних етичних норм.